ספר הקנה — סוד כסוי הדם

סוד כסוי הדם.

וגם אמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יצוד ציד חיה או עוף ושפך את דמו וכסהו בעפר, ותניא למה נאמר איש לפי שנאמר אשר יצוד ציד אין לי אלא צד לקח ולא צד מנין ת"ל איש איש, אין לי אלא לקח או צד נצודים ועומדים במעמדן מנין ת"ל ציד מ"מ, א"כ למה נאמר יצוד למדך תורה ד"א שלא יאכל אדם בשר אלא בהזמנה, והכוונה כי אין לחזור אחר רוב צידת חיה או עוף באקראי בעלמא כי ר' שמעון הוה יתיב אפומא דמערתא וחזא בההוא צייד דקא ציד עופות וראה מלאך הממונה עליהם דקא עסיק בכסוי להנהו דלא נתחייבו להתפש וכיון דכן הוא למה ירבה לצוד מיני אווזין ומיני עופות אחרות אף כי הזמינם הקב"ה בידו שמא אינו כדאי לדון עליהם, שיש עופות ובהמות וחיות ונחשים ואילנות גדולות מסומנות שהמשחיתם ישחת עליהם חיה או עוף יכול אף הטמאות ת"ל אשר יאכל א"כ מה ת"ל חיה או עוף לומר חיה מ"מ עוף מ"מ, מכאן אמרו שחט מאה חיות או מאה עופות כסוי א' לכולם, וכן אם שחט חיה ועוף במקום א' כסוי א' לשניהם אע"פ שר' יודא אמר שחט חיה יכסנה ואח"כ ישחוט העוף פסקינן כרבנן.

אשר יאכל ושפך פרט לטריפה שאינה נאכלת.

ודע שכסוי הוא הוא בדברים הנאכלים לישראל הקדושים ומפני שהם נעלמים ואינם נראים ועתה נראים ונשחטים צוה הקב"ה להעלים דמם בכבוד כשהיו וזהו וכסהו בעפר משנה היא אומרת רשב"ג אומר כל דבר שמגדל צמחים מכסין בו והוא שיהיה צמחים זריעה הוא שאמר רב נחמן בר רב חסדא אין מכסין אלא בדבר שזורעין בו וצומח צמחים ודבר שמגדל צמחים שנזרעו בו נקרא עפר שנאמר ומעפר אחר יצמחו, ויש עפר שמגדל צמחים ואינו צמחי זריעה כמו המדבר דכתיב לא מקום זרע ומתרגם לא אתא כשר לבית זרע, ומשנה היא אומרת היה מהלך במדבר ואין לו עפר לכסות שורף טליתו ומכסה בו לפי שעפר המדבר פסול לכסות ואפר אוכלים אינו מגדל צמחי זריעה.

אל"ר א"כ כלל ופרט הוא וכסהו כלל בעפר פרט אין בכלל אלא מה שבפרט עפר הצומח זרעים אין מידי אחרינא לא א"כ אמאי אמרו שחיקת אבנים נעורת של פשתן דקה זבל דק וחול דק וכיוצא בהם ואפי' שאינם צומחים אלא צמח בעלמא מספיק.

אל"ב הכי הוא דברייתא הוא האומרת וכסהו יכול כפה עליו את הכלי ת"ל עפר אין לי אלא עפר מנין לרבות שחיקת אבנים נעורת פשתן דקה וכו' ת"ל וכסהו, יכול שאני מרבה שחיקת כלי מתכת קמח וסובין ומורסן ת"ל בעפר ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שהם מין עפר.

אל"ר והלא כלל ופרט מסיני.

אל"ב משום דרב מרי הוא דאמר משום דהוה כלל הצריך לפרט וכל כלל הצריך לפרט אין דנין אותו בדין כלל ופרט, כלל הצריך לפרט פירש דלא תוכל להבין הכלל בלא הפרט דאי הוה כתיב וכסהו לבד היה נראה יכסה עליו את הכלי ת"ל בעפר לומר לך שאין כסוי זה אלא בדבר שנבלע בו כגון עפר וכיוצא בו ולא דיינין בכלל ופרט אלא היכא דכללא לא משתמע אלא בחד ענייינא דמרבה הרבה מילי והדר אתי פרט למעוטי כל מילי דמרבה ולעמוד בפרט אבל הכא הכלל נראה בב' ענינים שאינם דומין זה לזה כי וכסהו משמע בדבר שלם שהוא כלי או בדבר דק והוא עפר אתי פרט לפרש מאי וכסהו בעפר לא בכלי וכיון דאתי למעוטי כלי א"כ אינו ממעט כל עפר ופי' כלל הצריך לפרט ללמוד הכל מהפרט.

אל"ר נראה לך דרב מרי בנה ותקן העבודה הרס וקלקל דא"כ דכלל הצריך לפרט אין דנין אותו בכלל ופרט לא תמצא כלל ופרט בתורה ונשארו דברי ר' ישמעאל דהוי אומר כלל ופרט אחד מי"ג מדות וארא בכולם דהכי הוא דכשם שאתה אומר וכסהו בתרי מילי כן משמע וכי יתן איש כלל בתרי מילי ואפ"ה אתה דן בכלל ופרט וכן תמצא בכל התורה כולה א"כ יקשה לרב מרי בכח, אלא ע"כ הוא דכלל ופרט אתא קרא ורשב"ג דאמר אין מכסין אלא בעפר שזורעו וצומח כלל ופרט דרש וכבר קיימא לן כ"מ ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידון וראיה אחרונה.

השוחט לחולה בשבת מכסה כאחד בשבת, שחט בי"ט מכסה בי"ט, א"ל ברייתא היא האומרת ושפך וכסה מי ששפך יכסה ומנין שאם שפך ולא כסה וראה אחר דחייב לכסות ת"ל ואומר לבני ישראל מצוה זו על כל ישראל, ומעשה באחד ששחט וחטף חבירו וכסה וחייבו ר' גמליאל עשרה זהוב ליתן לו שכר הברכה שכן כנ"י מקבלת הברכה והיא כלולה מעשר, ואמאי זהב ולא כסף הכוונה כי הברכה דוחה הזהב הבא מצפון מצפון זהב יאתה ע"כ זהב ולא כסף, גם אז"ל צריך ליתן עפר מלמטה ועפר למעלה הוא שנאמר בעפר, והכוונה דע כי כנ"י נקראת עפר כענין ואל עפר תשוב.

ולכן נותן עפר מלמטה להודיעו ירידתו בדברים המתהוים מעפר ועפר למעלה להודיע שישוב למעלתו לקלס לבוראו ואל עפר תשוב, והנה ב' בעפר כמו ב' באמונה ר"ל וארשתיך לי באמונה שישובו הכל בכסף אל משפחתם ואל אחוזת אבותם כי ב' בעפר הוי העפר העליון והיא הברכה, והעפר התחתון היא כנ"י ומפני כבוד המכוסה אמרו במה ששפך יכסה: